

**VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS
VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS KAUNO IR MARIJAMPOLĖS APSKRITYSE**

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. +370 609 54 703, +370 658 42 928, el. p. info@vaistaiga.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389.

Adresas korespondencijai: L. Sapiegos g. 4, LT-42251 Kaunas, mob. +370 609 54 712, +370 658 42 928, el. p. kaunas@vaistaiga.lt

Kauno miesto savivaldybės tarybai

2025-10-09 Nr. TR2-15-(5.2.E)

Kopija

Kauno miesto savivaldybės merui

Visvaldui Matijošaičiui

TEIKIMAS

DĖL KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBOS

**2023 M. GRUODŽIO 19 D. SPRENDIMO NR. T-552 „DĖL VIETINĖS RINKLIAVOS UŽ NAUDOJIMĄSI
NUSTATYTOMIS KAUNO MIETO VIETOMIS AUTOMOBILIAMS STATYTI NUOSTATŲ IR KAUNO
MIESTO VIETŲ, KURIOSE RENKAMA ŠI RINKLIAVA, SĄRAŠO PATVIRTINIMO“, 1.1 PAPUNKČIU
PATVIRTINTŲ VIETINĖS RINKLIAVOS UŽ NAUDOJIMĄSI NUSTATYTOMIS KAUNO MIETO VIETOMIS
AUTOMOBILIAMS STATYTI NUOSTATŲ 50 PUNKTO PAKEITIMO**

Kauno miesto savivaldybės taryba 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552 „Dėl Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų ir Kauno miesto vietų, kuriose renkama ši rinkliava, sąrašo patvirtinimo“ patvirtino Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatus (toliau – Nuostatai), kurių 50 punkte nustatyta, kad:

„Specialūs leidimai, nurodyti šių nuostatų 46 punkte, galioja 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas.“

Sistemiškai vertinant Nuostatus ir šią nuostatą, darytina išvada, jog minėta teisės norma apibrėžia specialiųjų leidimų, kurių turėjimas atleidžia asmenis nuo rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti mokėjimo ir kurie laikytini šios vietinės rinkliavos lengvata, galiojimo terminą ir sąlygas.

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punktą, vietinių rinkliavų nustatymas priskiriamas prie savarankiškųjų savivaldybių funkcijų. Taip pat pagal

šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 14 punktą, savivaldybių tarybų išimtinai kompetencijai priskiriamas sprendimų teikti rinkliavų lengvatas savivaldybės biudžeto lėšomis priėmimas.

Vietinių rinkliavų nustatymą ir kitus su tuo susijusius teisinius santykius (rinkliavų rinkimą, kontrolę ir kt.) reglamentuoja Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymas.

Sisteminė Rinkliavų įstatymo ir jo 12 straipsnio nuostatų, įtvirtinančių, kad savivaldybės taryba savo sprendimu nustato vietinę rinkliavą, tvirtina vietinės rinkliavos nuostatus, nustato lengvatas vietinių rinkliavų mokėtojams, nustato vietinės rinkliavos mokėjimo tvarką, vietinės rinkliavos gražinimo atvejus, analizė leidžia manyti, kad vietinių rinkliavų nustatymo, rinkimo, administravimo ir kontrolės teisiniai santykiai įstatymo lygmeniu nėra plačiai reglamentuojami, todėl savivaldybės šioje srityje priimdamos sprendimus, turi gana plačią diskreciją.

Kita vertus, nepaisant to, kad vietinių rinkliavų nustatymas priskiriamas prie savarankiškųjų savivaldybių funkcijų ir jų teisiniam suregulavimui savivaldybėms palikta plati diskrecija, priimant sprendimus savivaldybės negali nukrypti nuo teisės principų.

Konstitucinio teismo jurisprudencijoje konstitucinis teisinio tikrumo principas iš esmės siejamas su nustatyto teisinio reguliavimo aiškumu, tikslumu bei viešumu. Šiame kontekste, aktualu tai, kad Konstitucinis teismas ne kartą akcentavo, jog teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, bei jose negali būti dviprasmybių.ⁱ

Manytina, jog Nuostatų 50 punkte nustatytas specialiųjų leidimų galiojimo terminas nėra tiksliai ir aiškiai apibrėžtas – specialūs leidimai galioja 1095 dienas, bet priklausomai nuo Savivaldybės tarybos ateity priimtame sprendime nustatyto teisinio reguliavimo, galiojimo terminas (sąlygos) gali keistis. Tokiu būdu, nesant tiksliai nustatytam terminui, jų galiojimas nėra aiškus, o subjektai, kuriems išduoti specialūs leidimai atsiranda tam tikrame neapibrėžtume, kai jiems išduotas leidimas bet kada gali nustoti galiojęs, priklausomai nuo Savivaldybės tarybos valios.

Atsižvelgiant į Konstitucinio teismo jurisprudencijoje suformuotą išaiškinimą, manytina, jog Nuostatų 50 punkto nuostata „<...> bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas“, prieštarauja teisinio tikrumo principui.

Konstitucinis Teismas, atskleisdamas, be kita ko, konstitucinio teisinės valstybės principo turinį, taip pat yra konstatavęs, kad „įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokį teisinį reguliavimą,

kuris *inter alia* suteiktų galimybę teisinių santykių subjektams iš anksto žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, kad jie galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų grįžtamoji galia neleidžiama (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*). Tad pagal Konstituciją įstatymų leidėjui ir kitiems teisėkūros subjektams draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį teisės aktui būtų suteikta (galėtų būti suteikta) grįžtamoji galia, jeigu juo pabloginama teisinių santykių subjekto padėtis“.ⁱⁱ

Taip pat Konstitucinis teismas savo nutarimuose aiškindamas principo *lex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja) reikšmę, yra aiškiai pabrėžęs, kad teisės aktais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris įsiterptų į jau pasibaigusius teisinius santykius bei, kad teisės aktai paprastai netaikomi tiems įvykusiems teisiniams faktams ir teisiniams padariniams, kurie atsirado iki naujai priimto teisės akto įsigaliojimo, o „toks reguliavimas, kuris *galėtų pakeisti* teisės normas, kai reguliuojami santykiai jau yra užbaigti, sudarytų prielaidas paneigti asmenų teisėtus lūkesčius, teisinį tikrumą ir teisinį saugumą“. Taip pat, kad „asmens, pagal įstatymą įgiję tam tikras teises, turi teisę pagrįstai tikėtis, jog šios teisės nustatytą laiką bus išlaikytos ir įgyvendinamos, todėl keičiant teisinį reguliavimą būtina laikytis Konstitucijos normų ir principų, *inter alia* principo *lex retro non agit*“.ⁱⁱⁱ

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje taip pat laikosi nuostatos, kad teisės aktai pagal bendrą taisyklę netaikomi tiems įvykusiems teisiniams faktams ir teisiniams padariniams, kurie atsirado iki naujai priimto teisės akto įsigaliojimo. Tokiu reguliavimu, kuriuo teisės normos galėtų būti pakeistos, kai reguliuojami santykiai jau yra baigti, būtų sudarytos prielaidos paneigti asmenų teisėtus lūkesčius, teisinį tikrumą ir teisinį saugumą, konstitucinį teisingumo principą. Taigi teisės aktai pagal bendrą taisyklę netaikomi tiems įvykusiems teisiniams faktams ir teisiniams padariniams, kurie atsirado iki naujai priimto teisės akto įsigaliojimo.^{iv}

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas be kita ko pasisako, kad šiuo principu siekiama užtikrinti teisinio reguliavimo bei asmenų teisinio statuso aiškumą, stabilumą. Subjektai turi žinoti, kokio elgesio iš jų yra tikimasi, reikalaujama, ir turi būti tikri, kad už teisės aktus atitinkantį elgesį jiems nebus taikomos teisinės poveikio priemonės vėliau pasikeitusio teisinio reguliavimo pagrindu.^v

Taigi, įvertinus Konstitucinio teismo jurisprudencijoje bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuluotą poziciją, darytina išvada, jog norminiams teisės aktams keliamas reikalavimas, kad juose įtvirtintos teisės normos nebūtų taikomos juridiniams faktams ir teisinėms pasekmėms, atsiradusioms dar iki šio akto įsigaliojimo ir būtų siekiama užtikrinti teisinio reguliavimo bei asmenų teisinio statuso aiškumą ir stabilumą.

Šiuo atveju, manytina, jog ginčytina Nuostatų 50 punkto norma, kad specialūs leidimai galioja 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, *bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas*, įtvirtina tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį Savivaldybės tarybos vėliau priimti sprendimai, kuriais būtų pakeistos specialiųjų leidimų galiojimo sąlygos ir/ar terminas, būtų taikomi iki jų įsigaliojimo pasibaigusiems teisiniams santykiams, t. y. iki jų įsigaliojimo išduotiems specialiesiems leidimams.

Tokiu būdu, aukščiau minėtų Savivaldybės tarybos priimtų sprendimų galiojimas būtų nukreiptas atgal bei pablogintų subjektų, kuriems išduoti specialūs leidimai iki šių sprendimų įsigaliojimo, teisinę padėtį.

Kadangi šie subjektai įgijo teisėtą lūkestį, kad jiems išduoti leidimai galios iki jų galiojimo termino pabaigos, akivaizdu, kad tokiu teisiniu reguliavimu neapsaugojamas jų teisėtas lūkestis, kad jų teisė naudotis išduotais specialiaisiais leidimais bus išlaikyta ir realiai įgyvendinama visą šių leidimų galiojimo terminą, t. y. 1095 dienas.

Įvertinus ginčytiną nuostatą ir aukščiau minėtus Konstitucinio bei Vyriausiojo administracinio teismo aiškinimus, darytina išvada, jog Nuostatų 50 punkto nuostata toje dalyje, kurioje nurodyta, kad specialūs leidimai galioja „*ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas*“ prieštarauja ir *lex retro non agit* (įstatymo negaliojimo atgal) bei teisėtų lūkesčių principams.

Toks reglamentavimas taip pat prieštarauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 5 punkte įtvirtintam vienam iš pagrindinių principų, kuriuo grindžiama vietos savivalda – teisėtumo principui, kuris reikalauja, kad savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla būtų grindžiama Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais, t. y. turi būti užtikrinamas savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumas, kuris be kita ko įpareigoja teisėkūros subjektus laikytis teisės aktų hierarchijos ir užtikrinti, kad žemesnės galios teisės aktai atitiktų visų aukštesnės galios teisės aktų reikalavimus. Savivaldybių savarankiškumo ir veiklos principas nėra

absolūtus ir jis neatleidžia viešojo administravimo teises ir pareigas turinčio subjekto (savivaldybės tarybos) nuo pareigos laikytis visų kitų viešosios teisės principų, taip pat – teisėtumo principo (2012 m. rugpjūčio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A146-1917/2012, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 24, 2012, 70–86 p.).

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, siūlau svarstyti Kauno miesto savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552 „Dėl Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų ir Kauno miesto vietų, kuriose renkama ši rinkliava, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintų Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų 50 punkto pakeitimo klausimą.

Vyriausybės atstovo teikimą Kauno miesto savivaldybės taryba turi apsvarstyti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

Informuoju, jog Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punktu, gali nustatyti kitą teikimo įvykdymo terminą, jeigu bus gautas pagal kompetenciją savivaldybės administravimo subjekto prašymas šį terminą pratęsti. Prašymas nustatyti kitą teikimo įvykdymo terminą turi būti motyvuotas ir pagrįstas bei pateiktas Kauno miesto savivaldybės tarybos.

Atkreipiu mero dėmesį į tai, kad vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su informacija apie teikimą supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Vyriausybės atstovas Kauno ir Marijampolės apskrityse

Andrius Cechanavičius

Edita Kūgienė, mob. +370 609 54717, el. p. edita.kugiene@vaistaiga.lt

ⁱ Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas. 2004 m. gruodžio 13 d., 2008 m. gruodžio 24 d. nutarimai; 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas.

ⁱⁱ Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas. 2018 m. birželio 19 d. nutarimas.

ⁱⁱⁱ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2007 m. lapkričio 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2012 m. birželio 29 d. nutarimai.

^{iv} Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2012 m. gruodžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-3221/2012.

^v Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2012 m. balandžio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A552-1508/2012